

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

матеріали
університетської конференції

28 листопада 2025 року

м. Одеса

1. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 23. 01. 2026)

2. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р., № 254к/96-ВР. URL: <https://surl.lu/pjqjbm> (дата звернення 23. 01. 2026)

Ключові слова: гендерне право, гендерна рівність, правова регламентація, гендерно-правова експертиза, гендерні можливості.

Key words: gender law, gender equality, legal regulation, gender legal expertise, gender opportunities.

Черненко Владислав Васильович

Національний університет «Одеська юридична академія»

аспірант кафедри загальної теорії права та держави

ПОРІВНЯННЯ СТРОКІВ ОСКАРЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЯГНЕНЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СУБОРДИНАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Порівняльний аналіз українського та польського законодавства має особливе значення з огляду на те, що Польща, як держава-член НАТО з 1999 року та ЄС з 2004 року, пройшла успішну трансформацію військово-правової системи від пострадянської моделі до стандартів євроатлантичної спільноти. При цьому існуюча в Україні десятиденна темпоральна межа для оскарження дисциплінарних стягнень (ст. 13 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України) порівняно з чотирнадцятиденним строком у Польщі (ст. 408 Закону про оборону Батьківщини 2022 року) потенційно створює ситуацію обмеження ефективного доступу до правосуддя, що суперечить прецедентній практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), зокрема рішенням у справах "Engel and Others v. the Netherlands" (1976), "Eggs v. Switzerland" (2014).

Обидві країни мають досвід трансформації від радянської військово-

правової системи, що характеризувалася домінуванням дисциплінарної влади командирів над правами військовослужбовців. Польща успішно пододала цю спадщину через послідовну імплементацію стандартів НАТО та ЄС.

Як Україна, так і Польща належать до континентальної (романо-германської) правової сім'ї, що полегшує рецепцію правових інститутів. Як справедливо зазначають Т. Kolomoiets, S. Fedchyshyn та К. Rokicka-Murszewska, компаративні дослідження правових систем України та Польщі мають особливу евристичну цінність, оскільки обидві країни "пройшли схожі етапи трансформації від авторитарних режимів до демократичних правових держав, що робить польський досвід особливо релевантним для українських реформ" [1, с. 372]. Реформування українського законодавства відповідно до польських стандартів сприятиме виконанню зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС (2014) та підготовці до інтеграції в НАТО.

Систематичне порівняння українського та польського законодавства виявляє наступні ключові відмінності (див. Таблицю 1):

Критерій порівняння	Україна	Польща	Аналіз відповідності європейським стандартам
Нормативна база	Дисциплінарний статут ЗСУ 1999 р. (ст. 13)	Закон про оборону Батьківщини 2022 р. (ст. 408)	Польща: сучасна кодифікація відповідає принципу правової визначеності
Строк оскарження	10 діб	14 днів (+ можливе подовження до 28 днів)	Україна: потенційне порушення доступу до правосуддя (ст. 6 ЄКПЛ)
Початковий момент	День оголошення	День отримання (письмове підтвердження)	Польща: вища правова визначеність
Можливість подовження	Не передбачена	Так, за обґрунтованих обставин (+14 днів)	Україна: не враховує об'єктивні перешкоди
Орган	Вищий командир або	Вищий начальник	Польща: інституційна

оскарження	суд (адміністративний)	або військовий суд	незалежність військових судів
Правова допомога	Не гарантована	Безоплатна правова допомога у військових судах	Польща: відповідає ст. 6(3)(с) ЄКПЛ

Таблиця 1. Порівняльний аналіз строків оскарження дисциплінарних стягнень

Проведений компаративний аналіз строків оскарження дисциплінарних стягнень за порушення субординації в Україні та Польщі виявив істотні правові диспропорції, що потребують законодавчого усунення. Український десятиденний строк без можливості подовження (ст. 13 Дисциплінарного статуту ЗСУ) порівняно з польським чотирнадцятиденним строком з можливістю подовження до 28 днів (ст. 408 Закону про оборону Батьківщини 2022 р.) створює підвищений ризик обмеження конституційного права на судовий захист (ст. 55 Конституції України) та права на справедливий суд (ст. 6 ЄКПЛ).

Польська система забезпечує більший рівень процесуального захисту через інституційну незалежність військових судів та гарантоване право на правову допомогу, тоді як українська модель адміністративного оскарження до вищого командира потенційно створює конфлікт інтересів. І.В. Олішевський, досліджуючи особливості правозастосування в умовах безпекових викликів, зазначає, що «ефективність правових механізмів захисту залежить не лише від формальних норм, але й від інституційної спроможності органів, що їх застосовують» [2, с. 337], що підкреслює важливість незалежності судових органів.

У зв'язку з цим пропонуємо внести зміни до ст. 13 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, виклавши її в наступній редакції: «Військовослужбовець має право оскаржити накладене на нього дисциплінарне стягнення до вищого командира (начальника) або до суду протягом чотирнадцяти діб з дня письмового отримання наказу про накладення стягнення. За наявності обґрунтованих обставин (хвороба, перебування у відрядженні, участь у бойових діях, відсутність доступу до документів справи) зазначений строк може бути подовжений командиром (начальником), який наклав стягнення, або судом на строк до чотирнадцяти діб за клопотанням військовослужбовця». Також

доповнити Дисциплінарний статут нормою про обов'язкове надання військовослужбовцю копії наказу про накладення стягнення з роз'ясненням порядку і строків оскарження, а також права на безоплатну правову допомогу при судовому оскарженні (імплементация ст. 6(3)(с) ЄКПЛ). Крім того провести комплексне дослідження судової практики розгляду скарг на дисциплінарні стягнення з метою виявлення статистики дотримання строків, причин їх пропуску та ефективності існуючого механізму, що дозволить емпірично обґрунтувати необхідність законодавчих змін.

Темпоральна недостатність українського регулювання особливо критична в умовах воєнного стану, коли військовослужбовці об'єктивно можуть бути позбавлені можливості своєчасного оскарження через специфіку несення служби. Польський досвід подвійного строку з механізмом подовження за обґрунтованих обставин демонструє оптимальний баланс між необхідністю забезпечення оперативності дисциплінарних процедур (легітимна мета) та гарантуванням ефективного доступу до правосуддя (фундаментальне право).

Імплементация польських стандартів в українське законодавство шляхом подовження базового строку до 14 діб з можливістю подовження до 28 днів, чіткого визначення початкового моменту перебігу строку та запровадження інституційних гарантій незалежності судового розгляду сприятиме гармонізації військово-правової системи України з *acquis communautaire*, виконанню зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС та відповідності практиці ЄСПЛ. Такі зміни не підірвуть військову дисципліну, оскільки максимальний 28-денний строк залишається достатньо коротким для забезпечення оперативності, але водночас створить адекватні процесуальні гарантії права на захист, що є неодмінною ознакою демократичної правової держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Kolomoiets, T., Fedchyshyn, S., & Rokicka-Murszewska, K. Economic and legal aspects of restrictions on civil servants' political party membership in Ukraine and Poland: a comparative study. *Baltic Journal of Economic Studies*. – 2025. Vol. 11, No. 3. P. 371–380. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-3-371-380>

2. Olishevskiy, I. V. Comparative analysis of international cooperation between the State Border Guard Service of Ukraine and border agencies of neighboring states in the field of border security before and after the full-scale Russian invasion. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. 2025. Vol. 3, №. 3. P. 332–338. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.3.52>

Ключові слова: дисциплінарна відповідальність, строки оскарження, військове право, юридична відповідальність, Європейська конвенція з прав людини.

Keywords: disciplinary liability, appeal deadlines, military law, legal liability, European Convention on Human Rights.

Лисенко Ангеліна Володимирівна

Національний університет «Одеська юридична академія»

аспірантка кафедри загальної теорії права та держави

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ’ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКЦІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР

Глибинні трансформації світового континууму спричинили ґрунтовне переосмислення наукового простору і сприяли становленню тенденції наукового мислетворення категоріями інноваційної концептуальності з векторальною динамікою на розвиток високих технологій.

Подібна переоцінка глобального наукового потенціалу обумовила формування принципово нового погляду на варіативність модифікацій матерії і на способи взаємодії людського фактору з її формами.

Однією з найвизначальніших сил, що постала актуальним детермінантом науково-технічної панорами суспільства XXI століття став прогресивний розвиток нанотехнологій. Поступальна інтеграція нанотехнологій у магістральні напрями суспільного розвитку зумовила істотні якісні зміни в осмисленні, перцепції, специфіці, динаміці та масштабах їх впливу на об’єктивну реальність.

ЗМІСТ

Передмова	2
Секція 1. Методологічний контент сучасного права та держави	4
Мельничук Ольга Степанівна.....	4
НЕКЛАСИЧНІ ПРИНЦИПИ У МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ.....	4
Чувакова Ганна Михайлівна.....	7
ПРАВОВІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
Рязанов Михайло Юрійович	11
ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК КЛЮЧ ДО ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ЕКСПАНСІЇ.....	11
Грунь Олександр В'ячеславович	15
ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	15
Завальнюк Ірина Володимирівна	20
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ	20
Секція 2. Тенденції та перспективи розвитку сучасного права.	24
Антошина Ірина Володимирівна.....	24
ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ.....	24
Личко Валерія Сергіївна	28
ПРАВНИЧА ДОПОМОГА В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
Дудник Руслана Миколаївна.....	32
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	32
Іванчук Віра Євстафіївна	35
ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Дараган Євген Олександрович.....	39
ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ КОДИФІКОВАНИХ АКТІВ.....	39
Білоус Ольга Анатоліївна	43
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ	43
Черненко Владислав Васильович	46
ПОРІВНЯННЯ СТРОКІВ ОСКАРЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЫГНЕНЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СУБОРДИНАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	46
Лисенко Ангеліна Володимирівна	50
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКСІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР	50